

<i>A tantárgy címe</i> <b>Média és nyelvhasználat</b>	<i>A tantárgy kódja</i> <b>BBNKM41300</b>	<i>Félév</i> <b>2021/2022. I.</b>
<i>A tantárgy típusa</i> előadás	<i>Óraszám</i> heti 2	<i>Kreditek száma</i> 3

**Előadó:** Dr. Nemesi Attila László (PhD)  
egyetemi docens

Kedd, 12.30–14.00, F05.  
Internetes felület: Neptun Meet Street.

[nemesi.attila@btk.ppke.hu](mailto:nemesi.attila@btk.ppke.hu)

### ***A tantárgy célja:***

Az előadás a *Nyelvészeti ismeretek* kurzushoz kapcsolódva járja körül a mai magyar média nyelvhasználatának legfontosabb kérdéseit leíró és kritikai szemléletben. Számos példa segítségével világítja meg az egyes médiumok, műfajok és médiaszemélyiségek szövegalkotásának, szóválasztásának sajátosságait, fejlesztve egyúttal a hallgatók nyelvi készségeit és tudatosságát.

### ***A tantárgy leírása:***

Sorszám	Témakör	Óraszám
1.	A média nyelvhasználata mint kutatási tárgy. Hasonlóságok és különbségek a médiumok, a médiaműfajok és a médiaszemélyiségek nyelvezetében. A Közzolgálati Kódex nyelvhasználatra vonatkozó elvárásai	2
2.	Értékelvű (nyelvművelő) megközelítés: az igényes nyelvhasználat elvárása	2
3.	Műveltségbeli hiányosságok tükröződése a média nyelvhasználatában	2
4.	Ideológiai kritika: az „újbeszél” (newspeak) nyelv felé? A politikai korrektség körüli viták	2
5.	A világháló nyelve: írott beszélnyelviség, másodlagos szóbeliség, másodlagos írásbeliség – új beszélnyelviség, „digilektus”	2
6.	Megakadásjelenségek a beszédben. Megszólítások és beszédpartnerre utaló elemek a rádió- és tévéműsorokban	2
7.	Néhány makacs nyelvi babona az újságírók, közszereplők megnyilatkozásában	2
8.	Divatszavak, közhelyek, állandósult kifejezések	2
9.	„A magyar médiamondat”. A vonatkozó névmások használatáról	2
10.	Nyelvi bulvárosodás, tabloidizáció: természetes sokszínűség vagy káros minta?	2
11.	A címadás jellegzetességei	2
12.	Helyesírási buktatók. Az új (12.) szabályzat	2
+1.	„Tücsök és bogár”: nyelvi érdekességek napjaink médiaszövegeiben	2

***Számonkérés módja:*** írásbeli kollokvium

## ***Kötelező irodalom:***

- Kemény Gábor (2010): A szintetikus és az analitikus kifejezésmód érvényesülése újabb nyelvhasználatunkban. In: uő, *A nyelvtől a stílusig. Válogatott tanulmányok, cikkek*. Bp., Tinta, 150–170.
- Nemesi Attila László (2014): Nyelvi norma a közszolgálati médiában. In: Lányi András – László Miklós (szerk.): *Se vele, se nélküle? Tanulmányok a médiáról*. Bp., CompLex, 297–320.

## ***Ajánlott irodalom:***

- Ágoston Mihály (2008): *Kézikönyv a magyar médiamondatról*. Bp., Tinta.
- Balázs Géza (2000a): *Médianorma*. Bp., Magyar Rádió Részvénytársaság.
- Balázs Géza (2000b): *Médianyelv. Az igényes sajtó/média nyelve*. Bp., Magyar Rádió Részvénytársaság.
- Balázs Géza (2000c): *Lehetséges nyelvi szabványok*. Bp., A–Z Kiadó.
- Balázs Géza – Bódi Zoltán szerk. (2005): *Az internetkorszak kommunikációja*. Bp., Gondolat/INFONIA.
- Balázs Géza – Dede Éva (2008): *Európai nyelvművelés. Az európai nyelvi kultúra múltja, jelene és jövője*. Bp., Inter/Prae.hu.
- Bárczi Géza (1974): *Nyelvművelésünk*. Bp., Gondolat.
- Bencédy József (1995): *Sajtónyelv*. Bp., Magyar Újságírók Országos Szövetsége/Bálint György Újságíróiskola.
- Bíró Ágnes szerk. (1989): *Szaknyelvi divatok*. Bp., Gondolat.
- Bíró Ágnes – Tolcsvai Nagy Gábor szerk. (1985): *Nyelvi divatok*. Bp., Gondolat.
- Bódi Zoltán (2004): *A világháló nyelve*. Bp., Gondolat.
- Bódi Zoltán – Veszelszki Ágnes (2006): *Emotikonok. Érzelemkifejezés az internetes kommunikációban*. Bp., Magyar Szemiotikai Társaság.
- Domonkosi Ágnes (2002): *Megszólítások és beszédpartnerre utaló elemek nyelvhasználatunkban*. Debrecen, DE Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelvtudományi Intézet.
- Gecsó Tamás – Sárdi Csilla szerk. (2013): *Nyelvhasználat a médiában*. Bp., Tinta.
- Grétsy László szerk. (1985): *Nyelvészet és tömegkommunikáció I–II*. Bp., Tömegkommunikációs Kutatóközpont.
- Grétsy László – Kemény Gábor (1983): Címek a mérlegen. *Jel-Kép* 2: 106–115.
- Grétsy László – Kemény Gábor szerk. (2005<sup>2</sup>): *Nyelvművelő kézisztár*. Bp., Tinta.
- Grétsy László – Kovalovszky Miklós szerk. (1980–1985): *Nyelvművelő kézikönyv I–II*. Bp., Akadémiai Kiadó.
- Hernádi Miklós (1973): *A közhely természetrajza*. Bp., Gondolat.
- Hernádi Miklós (1995<sup>3</sup>): *Közhelyszótár*. Bp., Gondolat.
- H. Varga Gyula (2004): A negyedik médium kommunikációja. In: uő (szerk.), *Kommunikáció és nyelvhasználat. (Acta Academiae Paedagogicae Agriensis XXXI.)*. Eger, 103–129.
- Kemény Gábor (2007): *Nyelvi mozaik. Válogatás négy évtized nyelvművelő írásaiból*. Bp., Tinta.
- Kemény Gábor (2009a): A Magyar Televízió hírműsorainak nyelvi, stilisztikai sajátosságai. In: H. Varga Gyula (szerk.): *Kommunikáció és nyelvhasználat. (Acta Academiae Paedagogicae Agriensis XXXI.)*. Eger, 91–102.
- Kemény Gábor (2010): *A nyelvtől a stílusig. Válogatott tanulmányok, cikkek*. Bp., Tinta.
- Minya Károly (2005): *Rendszerváltás – normaváltás. A magyar nyelvművelés története, elvei és vitái 1989-től napjainkig*. Bp., Tinta.
- Orwell, George (1946/2000): A politika és az angol nyelv. In: uő, *Az oroszlan és az egyszarvú, I*. Bp., Cartafilus, 273–291.
- Orwell, George (1949/2001): *1984*. Bp., Európa.
- Sebestyén Árpád (1994): *Értsünk szót! Útvesztők és útjelzők mindennapi nyelvhasználatunkban*. Debrecen, KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszék.
- Szepesy Gyula (1986): *Nyelvi babonák*. Bp., Gondolat.
- Tolcsvai Nagy Gábor (2001): Két napihír összehasonlító stílusérték-vizsgálata. *Magyar Nyelvőr* 125/3: 299–318.
- Veszelszki Ágnes (2017): *Digilect: The impact of infocommunication technology on language*. Berlin, De Gruyter Mouton.